

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy JUDr. Václava Novotného a soudců JUDr. Vojtěcha Šimíčka a JUDr. Lenky Matyášové v právní věci žalobce: **I. O.**, zast. Mgr. Šárkou Malovanou, Dr., advokátkou se sídlem Jamborova 45, 615 00 Brno, proti žalovanému **Ministerstvu vnitra**, Praha 7, Nad Štolou 3, v řízení o kasační stížnosti žalobce podané proti rozsudku Krajského soudu v Brně ze dne 30. 8. 2004, č. j. 55 Az 712/2003 – 17,

t a k t o :

- I.** Kasační stížnost **s e z a m í t á .**
- II.** Žádný z účastníků **n e m á** právo na náhradu nákladů řízení.

O d ů v o d n ě n í :

Rozhodnutím žalovaného Ministerstva vnitra ze dne 24. 7. 2001, č. j. OAM-6375/VL-10-12-2001 nebyl žalobci udělen azyl z důvodu nesplnění podmínek uvedených v § 16 odst. 1 písm. e), § 13 odst. 1, 2 a § 14 zákona č. 325/1999 Sb., o azylu a o změně zákona č. 283/1991 Sb., o Policii ČR, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o azylu“). Rozhodnutím ministra vnitra ze dne 13. 5. 2003, č. j. OAM-2747/AŘ-2001 byl podaný rozklad zamítnut a prvostupňové rozhodnutí potvrzeno.

Proti rozhodnutí žalovaného podal žalobce dne 25. 6. 2003 žalobu ke Krajskému soudu v Brně, která byla shora označeným rozsudkem zamítnuta.

Proti rozsudku krajského soudu podal žalobce – nyní stěžovatel v zákonné lhůtě dle § 106 odst. 2 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní (s. ř. s.), kasační stížnost, jejíž součástí byla i žádost o přiznání odkladného účinku kasační stížnosti (§ 107 s. ř. s.).

Stěžovatel namítá, že důvodem pro opuštění vlasti byla tamní situace v sektoru soukromého podnikání. Mohl sice ázerbajdžánským věřitelům splatit řádně dluh, ale úroky, které bez předchozího ujednání požadovali, byly neúměrně vysoké. Po té bylo jemu i jeho rodičům vyhrožováno, byl i fyzicky napaden, a proto opustil Ukrajinu. V České republice žije se svou přítelkyní, která má povolený dlouhodobý pobyt.

Žalovaný ve svém vyjádření popřel oprávněnost kasační stížnosti a domnívá se, že jak jeho rozhodnutí, tak i rozsudek soudu byly vydány v souladu s právními předpisy. V dalším odkazuje na správní spis. Navrhuje, aby kasační stížnost jako nedůvodná byla zamítnuta.

Nejvyšší správní soud posoudil v první řadě nezbytnost vydání rozhodnutí o návrhu na přiznání odkladného účinku kasační stížnosti dle § 107 s. ř. s. a dospěl k závěru, že o něm není třeba rozhodovat, neboť se jedná o věc, která byla vyřízena v souladu s ustanovením § 56 s. ř. s. ve spojení s § 120 s. ř. s. přednostně.

Dle ustanovení § 109 s. ř. s. byl Nejvyšší správní soud v řízení o kasační stížnosti vázán rozsahem a důvody kasační stížnosti.

Nejvyšší správní soud přezkoumal kasační stížností napadené rozhodnutí Krajského soudu v Brně v mezích důvodů uplatněných ve smyslu ust. § 103 s. ř. s. a dospěl k závěru, že kasační stížnost není důvodná. Soud přitom mohl vycházet pouze z těch důvodů, které stěžovatel uvedl v kasační stížnosti, stran níž byl ovšem krajským soudem marně vyzván k doplnění.

Ze správního spisu vyplynulo, že stěžovatel podal dne 3. 7. 2001 žádost o udělení azylu, v níž uvedl, že na Ukrajině podnikal, ale aby mohl vrátit dluh, přicestoval do ČR. V pohovoru konaném dne 12. 7. 2001, který byl veden na žádost stěžovatele v ruském jazyce, uvedl, že měl problémy s Ázerbajdžánci, kteří po něm požadovali vysoké úroky za poskytnutou půjčku. Obrátil se na policii, ale zjistil, že vyšetřovatel je rodinným příslušníkem Ázerbajdžánců. Proto se obrátil na nadřízené, ale ti jej odkázali zpět na místní úřady. Po té, když dluh splatil, chtěli po něm další a další peníze. Proto se rozhodl odjet do České republiky.

Z předmětného správního spisu je zřejmé, že správní orgán správně zjistil skutkový stav věci, vycházející z Protokolu o pohovoru k důvodům návrhu na zahájení řízení o udělení azylu ze dne 12. 7. 2001, a správně aplikoval jednotlivá ustanovení zákona o azylu. Nad tvrzením, že stěžovatel je patrně pronásledován v zemi původu věřiteli, v tomto souzeném případě převažuje fakt, že stěžovatel přicestoval do České republiky z třetí bezpečné země. Soudu je z jeho rozhodovací činnosti známé hodnocení Polské republiky jako bezpečné třetí země; toto hodnocení za rok 2000 je obsaženo i ve správním spise (č. l. 23). Stěžovatel pouze uvádí, že v České republice má kamaráda a že je mu tady lépe.

Legální definici bezpečné třetí země obsahuje ustanovení § 2 odst. 2 zákona o azylu, podle níž se takovouto zemí rozumí stát jiný než stát, jehož je cizinec státním občanem, nebo v případě osoby bez státního občanství stát posledního trvalého bydliště, ve kterém

cizinec pobýval před vstupem na území a do kterého se může tento cizinec vrátit a požádat o udělení postavení uprchlíka podle mezinárodní smlouvy, aniž by byl vystaven pronásledování, mučení, nelidskému nebo ponižujícímu zacházení nebo trestu. Stát není bezpečnou třetí zemí, pokud na něj lze vztáhnout překážky vycestování podle § 91.

Kasační soud může odkázat na podrobné důvody soudu prvního stupně, jež se nevyhnuly ani popisu problémů, s nimiž se stěžovatel ve své vlasti potýkal. Ovšem je třeba vycházet ze skutečnosti, že subjektivní právo na azyl je právem na nezbytnou ochranu před pronásledováním v zemi původu, ale nikoliv právem vybrat si zemi, ve které žadatel o azyl bude chtít toto své právo uplatnit. Stěžovatel vycestoval způsobem, kdy nebyl fakticky ani jinak omezen ve volném pohybu, stěžovatel měl možnost dopravní prostředek opustit, byl v kontaktu s orgány celní a pasové kontroly a měl možnost o azyl bez problémů požádat. Nejednalo se o případ, kdy by byl ve svém volném pohybu omezen, což většinou souvisí s nelegálním přechodem hranic. Okolnost, že rozhodnutí, ve které zemi podá žádost o azyl, záleželo pouze na žalobci, s sebou nepřináší žádný právní důsledek při podání návrhu na zahájení řízení o udělení azylu. Z volního aspektu nelze učinit závěr o právním nároku stěžovatele na výběr země, ve které bude chtít žít jako azylant. Za této situace lze shledat, že stěžovatel má možnost požádat o udělení azylu v Polsku. Z hlediska požadavků § 2 odst. 2 zákona o azylu a s ohledem na dosavadní zjišťování skutkového stavu nelze dojít k jinému závěru, než jaký učinil soud prvního stupně, a to i ve vztahu k naplnění podmínek pro některou z překážek vycestování, jak má na mysli ust. § 91 zákona o azylu.

Dle § 14 zákona o azylu jestliže v řízení o udělení azylu nebude zjištěn důvod pro udělení azylu podle § 12, lze v případě hodném zvláštního zřetele udělit azyl z humanitárního důvodu. Jak vyplynulo ze správního spisu, žalovaný rovněž zkoumal, zda v případě stěžovatele nebyly dány důvody pro udělení humanitárního azylu a dospěl po posouzení jeho osobní situace a poměrů na Ukrajině k závěru, že tomu tak není. Udělení azylu je zcela na volné úvaze příslušného správního orgánu a rozhodnutí o něm přezkoumává soud pouze v omezeném rozsahu. V otázkách přezkumu správního rozhodnutí, které je ovládáno zásadami správního uvážení se judikatura obecných soudů ustálila na názoru, že zákon vytváří kriteria podle nichž, a v jejichž rámci, se může uskutečnit volba, včetně výběru a zjišťování těch skutečností konkrétního případu, které nejsou správní normou předpokládány, ale uvážením správního orgánu jsou uznány za potřebné pro volbu jeho rozhodnutí. Samotné správní rozhodnutí podléhá přezkumu soudu pouze v tom směru, zda nevybočilo z mezí a hledisek stanovených zákonem, zda je v souladu s pravidly logického usuzování, a zda premisy takového úsudku byly zjištěny řádným procesním postupem. Za splnění těchto předpokladů není soud oprávněn z těchto skutečností dovozovat jiné nebo přímo opačné závěry. Protože správní orgán řádně zjistil a posoudil jak osobní situaci stěžovatele, tak i stav v jeho zemi, a pokud z nich sám nevyvodil důvody pro udělení humanitárního azylu, nevybočil z mezí správního uvážení.

Ačkoli je odchod stěžovatele z vlasti a přání žít a pracovat v České republice lidsky pochopitelný, neimplikuje automaticky povinnost státu udělit azyl z humanitárních důvodů. Poskytnutí azylu je zcela specifickým důvodem pobytu cizinců na území České republiky a nelze je zaměňovat s jinými legálními formami pobytu cizinců na území ČR, tak jak jsou upraveny např. v zákoně č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území ČR. Pro udělení azylu podle § 13 zákona pak nebyly objektivně naplněny podmínky.

Z údajů uvedených stěžovatelem nevyplývá, že by byl stěžovatel nucen vycestovat do státu, v němž by byl ohrožen jeho život nebo svoboda z důvodu jeho rasy, náboženství,

národnosti, příslušnosti k určité sociální skupině nebo pro politické přesvědčení nebo do státu, kde mu hrozí nebezpečí mučení, nelidského či ponižujícího zacházení nebo trestu nebo kde je jeho život ohrožen v důsledku válečného konfliktu, nebo do státu, který žádá o jeho vydání pro trestný čin, za který zákon tohoto státu stanoví trest smrti a nebo by to bylo v rozporu s mezinárodními závazky České republiky.

Z rozsudku krajského soudu, napadeného kasační stížností, je zřejmé, že se soud zabýval námitkami stěžovatele uplatněnými v žalobě, přičemž byl při posuzování zákonnosti rozhodnutí žalovaného správního orgánu vázán v souladu s ustanovením § 75 odst. 2 s. ř. s. rozsahem a důvody opravného prostředku a při přezkoumání rozhodnutí vycházel ze skutkového a právního stavu, který tu byl v době rozhodování správního orgánu. Nejvyšší správní soud dospěl k závěru, že napadené rozhodnutí žalovaného bylo vydáno v souladu se zákonem, je dostatečně srozumitelným a přesvědčivým způsobem odůvodněno, pro stěžovatele z něj zcela jasně vyplývá, z jakých skutečností správní orgán a následně i soud vycházely a jakými právními úvahami se při rozhodování řídily. Nepochybil, když přezkoumávané rozhodnutí žalovaného shledal zákonným a žalobu zamítl. Nejvyšší správní soud proto ve smyslu § 110 odst. 1 s. ř. s. kasační stížnost jako nedůvodnou zamítl.

Nad rámec k věci se vztahujícího odůvodnění soud připomíná, že azyl je výjimečný institut konstruovaný za účelem poskytnutí ochrany tomu, kdo z důvodů v zákoně stanovených pociťuje oprávněnou obavu z pronásledování ve státě, jehož je občanem. Azyl jako právní institut není (a nikdy nebyl) univerzálním nástrojem pro poskytnutí ochrany před bezprávím, postihujícím jednotlivce nebo celé skupiny obyvatel. Důvody pro poskytnutí azylu jsou zákonem vymezeny poměrně úzce a nepokrývají celou škálu porušení lidských práv a svobod, která jsou jak v mezinárodním, tak ve vnitrostátním kontextu uznávána. Institut azylu je aplikovatelný v omezeném rozsahu, a to pouze pro pronásledování ze zákonem uznaných důvodů, kdy je tímto institutem chráněna toliko nejvlastnější existence lidské bytosti a práva a svobody s ní spojené, třebaže i další případy vážného porušování ostatních lidských práv jsou natolik závažné, že by na ně taktéž bylo možno nahlížet jako na pronásledování. Proto např. porušování hospodářských, sociálních a kulturních práv, jejichž požívání je do značné míry závislé na stupni ekonomické vyspělosti příslušné země, nečiní z dané osoby uprchlíka ve smyslu Úmluvy o právním postavení uprchlíků z roku 1951, kterou je Česká republika vázána, a není tedy ani důvodem pro udělení azylu podle ustanovení § 12 azylového zákona, byť by životní podmínky v dané zemi byly sebevíc tíživé, ledaže by ekonomická opatření mající nepříznivý dopad na životní úroveň příslušné osoby byla skrytě namířena proti určité národnostní, rasové nebo politické skupině; zde by pak podle okolností případu přicházelo v úvahu naplnění podmínek pro udělení azylu. V daném případě, kdy stěžovatel žádost o udělení azylu odůvodnil svoji situací obavami z jednání soukromých osob, aniž by jakkoli zmiňoval své pronásledování za uplatňování politických práv, případně hrozbu pronásledování z důvodů rasy, náboženství, příslušnosti k určité sociální skupině nebo pro zastávání politických názorů ve státě, jehož je občanem, žalovaný správně vyhodnotil situaci, když se zabýval primárně obsahem ust. § 16 odst. 1 písm. e) zákona. Obavy z jednání věřitelů, stran kterého se stěžovatel sice obrátil na státní orgány, ale ty mu reálně nepomohly, nejsou z tohoto hlediska relevantní a nezakládají statut uprchlíka ve smyslu mezinárodního práva ani české právní úpravy.

Stěžovatel, který neměl v tomto soudním řízení úspěch, nemá právo na náhradu nákladů řízení (§ 60 odst. 1 s. ř. s.) a žalovanému, který byl v řízení úspěšný, náklady řízení nevznikly, resp. je neúčtoval. Proto soud rozhodl, že žalovanému se nepřiznává náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.

P o u ě n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné (§ 53 odst. 3, § 120 s. ř. s.).

V Brně dne 25. srpna 2005

JUDr. Václav Novotný
předseda senátu